

83

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

С Т А Н О В И Ц Е
НА СЪЮЗА НА БЪЛГАРСКИТЕ ЖУРНАЛИСТИ
по к.д. № 19/1996 г.

Уважаеми господа конституционни съдии,

Свободата на изразяване и на информация заема особено място сред основните демократични ценности. Днес информацията и комуникациите са определящи за развитието на всяко демократично общество. Смятаме, че приемането на Закон за радиото и телевизията е изключително важна стъпка, не само защото се изпълни една конституционна разпоредба (параграф 6 от ПЗРК), а защото тази стъпка допринася за интегрирането на страната ни към европейските структури.

В искането на 74 народни представители и на главния прокурор на Р България се оспорва конституционносъобразността на редица текстове от приетия ЗРТ, оспорва се широк кръг проблеми, уредени в закона от ограниченията на свободата за създаване и разпространение на радио и телевизионни програми по чл. 3, ал.1 от ЗРТ, статута и механизма на НСРТ, принципите за създаване на радио и телевизионни програми, езика, принудителните административни мерки и много други текстове.

В момента, на фона на сегашното развитие на Европа и възникването на новите демокрации, у нас се прави опит да се изгради адекватна система за медиите. Не съществуват общовалидни решения или готови формули. При изработването на нормативната

уредба на медиите би трябвало да се отчита политическата и правна култура, както и икономическите реалности на всяка среда. Следователно необходимо е всяка държава, всяко общество да намерят свои собствени адекватни подходи за решаване на възникналите проблеми.

В този смисъл категоричния отговор дали посочените конкретни текстове противоречат на Конституцията на Република България е твърде труден.

Ръководството на Съюза на българските журналисти ясно е изразявал своето становище, че след като бъде приет Закон за радиото и телевизията, той ще влияе в изключително голяма степен върху информационната обстановка и гражданските свободи в България.

Бихме искали при решаване дали конкретни текстове противоречат на Конституцията да се имат предвид следните документи: Общата декларация на ООН за правата на човека от 10 декември 1948 г., която установява правото на всеки индивид на свобода на изразяване; това право включва неоспоримото право на мнение, както и на търсене, получаване и съобщаване на информация и идеи посредством всяка медия, независимо от границите. Член 10 от Европейската конвенция за правата на човека от 4 ноември 1950 г. гарантира свободата на изразяване и информация, без намесата на обществените власти и независимо от границите. Възможността доказаните нарушения на това правило да се отнасят към органите по конвенцията в Страсбург го прави още по ефективно. В този контекст трябва да се спомене и чл. 19 от Международното споразумение по гражданските и политическите права от 19 декември 1966 г.

На правото на свобода на изразяване и на информацията кореспондират съответни задължения и отговорности. В отделни случаи правата на човека на свобода на изразяване и информация могат да влязат в конфликт с други основни права, особено с тези, които нормативно защитават личните права на личността – чл. 8 от Е.К.П.Ч.

По принцип чл.10, ал.2 от ЕКПЧ съдържа най-дългия списък с ограничения от всички права по конвенцията и е единствената разпоредба в ЕКПЧ, която започва с изтъкване на основанията за възможните ограничения. Европейският съд по правата на човека правилно изтъква, че във взаимоотношенията между правило и изключение изключенията трябва да се подлагат на ограничителни интерпретации. (Вж. делото "Йирсилд срещу Дания").

Ограниченията в тези области трябва да се прилагат само тогава, когато са предписани от закона и са необходими в едно демократично общество.

Законосъобразните ограничения върху свободата на изразяване и информация по смисъла на чл. 10, ал.2 от ЕКПЧ могат да се разделят в три категории:

1. Ограничения, целящи защита на обществените интереси (националната сигурност, териториалната цялост, обществената безопасност, предотвратяване на престъпления, защита на здравето и морала).

2. Ограничения, целящи защита на индивидуалните права (защита на репутацията или правата на другите, предотвратяване разкриването на поверителна информация).

3. Ограничения, необходими за запазване правомощията и безпристрастността на съдопроизводството.

Не са достатъчни само добрите намерения за създаване на закон за медиите, който да е в съответствие с чл.10 от ЕКПЧ. Нормално функционираща демократична система за медиите може да се изгради, само когато всички други предпоставки за една законова държава са налице и което е най-важно – когато съществува едно независимо съдопроизводство, което да е в състояние да решава всеки конкретен случай.

След обстойно обсъждане на всички текстове, чието обявяване за противоконституционни се иска, ръководството на Съюза на българските журналисти намира за атакуеми следните текстове от ЗРТ: чл. 25 ал.2; чл. 26; чл. 78; чл. 88, чл. 89 и § 4 ал.2 от ПЗРЗРТ.

С уважение:

АЛЕКСАНДЪР АНГЕЛОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА С Б Ж